

1

«ХАРАКТЕР ГЕРОЯ ЯК ПРОФЕСІЙНИЙ ПРОФІЛЬ»

Тема Аналіз персонажа: характер, мотивація, цінності.

Мета Показати, що аналіз літературних героїв розвиває навички розуміння людей — ключові для багатьох професій.

Компетентності Критичне мислення, емоційний інтелект, комунікативність, рефлексія.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають героя з будь-якого вивченого твору (українська або зарубіжна література).
2. Визначають: 3 риси характеру, головну мотивацію, сильну сторону, зону ризику / слабку сторону
3. Визначають, у якій сучасній професії цей герой міг би бути успішним.
4. Аргументують відповідь (1–2 речення).

Приклади

- Шерлок Голмс → аналітик, криміналіст, data-спеціаліст
- Еліза Дулітл → фахівець з комунікацій, PR
- Мавка → культурний менеджер, мистецький куратор
- Аттікус Фінч → юрист, правозахисник

Професії Психолог, HR-менеджер, журналіст, сценарист, менеджер команди, рекрутер.

Навички, які розвиває вправа аналіз особистості, уміння бачити мотивацію, аргументація, прогнозування професійної поведінки, емпатія

Запитання «Чи характер визначає професійний шлях людини?»

Результат Учні усвідомлюють, що література навчає розуміти людей — а це універсальна професійна навичка XXI століття.

«КОНФЛІКТ У ТВОРІ ЯК МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ СИТУАЦІЇ»

Тема Літературний конфлікт: внутрішній і зовнішній.

Мета Показати, що аналіз конфліктів у літературі допомагає розуміти конфлікти в професійному середовищі.

Компетентності Критичне мислення, аналіз ситуації, соціальний інтелект.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають будь-який відомий конфлікт із вивченого твору.
2. Визначають: тип конфлікту (особистість — суспільство, особистість — особистість, внутрішній), причину конфлікту, інтереси сторін
3. Завдання: запропонувати професійний спосіб вирішення цього конфлікту.

Приклади

- Конфлікт поколінь → HR-фахівець проводить фасилітаційну зустріч
- Соціальна несправедливість → юрист або правозахисник
- Внутрішній конфлікт героя → психологічне консультування

Професії Медіатор, HR-менеджер, психолог, юрист, фасилітатор, керівник команди.

Навички аналіз інтересів сторін, бачення причин конфлікту, пошук рішень, стратегічне мислення, конструктивна комунікація

Запитання «Чому в професійному світі важливо розуміти причини конфлікту, а не лише його наслідки?»

Результат Учні бачать, що література вчить аналізувати складні ситуації — ключову навичку керівників і спеціалістів з роботи з людьми.

«СЮЖЕТ ЯК ПРОЄКТ: ЯК МИСЛИТЬ ПРОДЮСЕР?»

Тема Структура сюжету: зав'язка, кульмінація, розв'язка.

Мета Показати, що побудова сюжету подібна до управління проєктом.

Компетентності Структурне мислення, планування, стратегія.

Хід (5–10 хв)

1. Учні коротко визначають етапи сюжету будь-якого твору.
2. Завдання: уявити, що це — професійний проєкт.
3. Визначити: старт проєкту (зав'язка), кризовий момент (кульмінація), результат (розв'язка)
4. Обговорити, що було «ризиком проєкту».

Приклади

- Подорож героя → стартап
- Боротьба за ідею → соціальний проєкт
- Детективне розслідування → управління складним кейсом

Професії Продюсер, менеджер проєктів, сценарист, підприємець, керівник стартапу.

Навички, які розвиває вправа системне мислення, прогнозування, управління ризиками, стратегічне бачення, планування

Запитання «Чому будь-який проєкт має свою “кульмінацію”?»

Результат Учні розуміють, що літературна структура — це модель управління процесами.

4

«МОВА ГЕРОЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ»

Тема Мовні засоби, риторика, стиль персонажа.

Мета Показати роль мови як професійного інструменту впливу.

Компетентності Комунікація, риторика, аналіз тексту.

Хід (5–10 хв)

1. Учні аналізують промову або діалог героя.
2. Визначають:
  - тон (переконливий, маніпулятивний, емоційний)
  - ключові слова
  - мету висловлювання
3. Завдання: визначити, у якій професії така мовна стратегія буде доречною.

Приклади

- Переконлива промова → політик, адвокат
- Емоційний заклик → лідер команди, мотиваційний спікер
- Чітка аргументація → юрист, журналіст

Професії Адвокат, журналіст, спікер, PR-менеджер, політик, маркетолог.

Навички, які розвиває вправа

- ✓ аналіз мовних стратегій
- ✓ критичне сприйняття інформації
- ✓ публічне мовлення
- ✓ аргументація
- ✓ розпізнавання маніпуляцій

Запитання для обговорення «Чи може слово бути сильнішим за дію в професійному середовищі?»

Результат Учні розуміють, що література навчає користуватися мовою як інструментом професійного впливу.

«АВТОР ЯК БРЕНД: ЯК ФОРМУЄТЬСЯ РЕПУТАЦІЯ?»

Тема Образ автора, авторська позиція, стиль.

Мета Показати, що автор у літературі — це приклад формування особистого бренду.

Компетентності Аналітичне мислення, медіаграмотність, розуміння репутації.

Хід (5–10 хв)

1. Учні визначають:

- які теми найчастіше порушує автор;
- які цінності він/вона транслює;
- у чому унікальність стилю.

2. Завдання: сформулювати «позиціонування» автора як бренду (1–2 речення).

3. Порівняти з сучасними публічними особами.

Приклади

- Франко → інтелектуал-універсал, суспільний мислитель
- Оскар Вайльд → естет, майстер парадоксу
- Ліна Костенко → моральний голос епохи

Професії PR-менеджер, бренд-стратег, маркетолог, медіаменеджер, SMM-фахівець.

Навички аналіз репутації, стратегічне мислення, розуміння позиціонування, робота з образом

Запитання «Чому репутація може бути важливішою за популярність?»

Результат Учні розуміють, що література навчає бачити механізми формування бренду й суспільного впливу.

6

«ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ ЯК РОБОТА АНАЛІТИКА»

Тема Символи, підтекст, багатозначність.

Мета Показати, що інтерпретація тексту подібна до роботи аналітика або дослідника.

Компетентності Критичне мислення, аргументація, робота з інформацією.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають символ або образ із твору.

2. Визначають:

- буквальне значення;
- можливе символічне значення;
- альтернативні трактування.

3. Завдання: обґрунтувати власну версію інтерпретації.

Приклади

- Дорога → життєвий шлях
- Вогонь → очищення або руйнування
- Тінь → страх, прихована частина особистості

Професії Аналітик, дослідник, політолог, стратег, журналіст-розслідувач.

Навички, які розвиває вправа робота з неоднозначною інформацією, аргументування глибокий аналіз, порівняння версій

Запитання «Чому в професійному світі важливо бачити більше, ніж очевидне?»

Результат Учні усвідомлюють, що література розвиває аналітичне мислення, необхідне в багатьох професіях.

«СИМВОЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГУ»

Тема Образ, символіка, асоціації.

Мета Показати, що літературні символи працюють так само, як брендові символи в бізнесі.

Компетентності Креативність, асоціативне мислення, стратегія.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають символ із твору.
2. Визначають:
  - яку емоцію він викликає;
  - яку ідею передає.
3. Завдання: створити сучасний бренд або кампанію з подібним символічним навантаженням.

Приклади

- Калина → ідентичність, традиція
- Лабіринт → складний шлях
- Світло → надія, новий початок

Професії Маркетолог, дизайнер, бренд-стратег, креативний директор, рекламіст.

Навички, які розвиває вправа креативне мислення, побудова асоціацій, розуміння впливу символів, створення ідей

Запитання «Чому сильний бренд завжди має символ?»

Результат Учні бачать, що літературні образи формують мислення, необхідне у креативних індустріях.

8

«ЛІДЕР У ТВОРІ: ЯКІ РИСИ ПРАЦЮЮТЬ У ПРОФЕСІЙНОМУ СВІТІ?»

Тема Образ лідера в літературі.

Мета Показати, що літературні персонажі допомагають зрозуміти різні стилі лідерства.

Компетентності Соціальний інтелект, оцінка поведінки, рефлексія.

Хід (5–10 хв)

1. Учні визначають героя-лідера у творі.
2. Аналізують:
  - стиль керівництва (авторитарний, партнерський, харизматичний);
  - сильні та слабкі сторони.
3. Завдання: визначити, у якій професійній сфері такий стиль буде ефективним.

Приклади

- Харизматичний лідер → політика, громадський рух
- Стратег → військова справа, управління компанією
- Етичний лідер → освіта, соціальні проєкти

Професії Керівник компанії, менеджер команди, громадський лідер, директор школи, CEO.

Навички, які розвиває вправа аналіз стилів управління, оцінка наслідків рішень, розуміння відповідальності, рефлексія

Запитання «Чи може хороший фахівець бути поганим лідером?»

Результат Учні розуміють, що література моделює типи лідерства, які існують у реальному професійному світі.

«ЕТИЧНА ДИЛЕМА ГЕРОЯ ЯК ПРОФЕСІЙНИЙ ВИБІР»

Тема Моральний вибір персонажа.

Мета Показати, що літературні дилеми моделюють професійні етичні ситуації.

Компетентності Етичне мислення, відповідальність, аргументація.

Хід (5–10 хв)

1. Учні згадують героя, який стояв перед складним моральним вибором.
2. Визначають:
  - у чому полягала дилема;
  - які цінності конфліктували;
  - які наслідки мало рішення.
3. Завдання: знайти аналогічну ситуацію в сучасній професії.

Приклади

- Викрити правду чи зберегти репутацію → журналіст
- Дотриматися наказу чи захистити людину → військовий
- Прибуток чи екологія → підприємець

Професії Лікар, журналіст, юрист, військовий, державний службовець, менеджер.

Навички, які розвиває вправа моральна рефлексія, аналіз наслідків, прийняття складних рішень, відповідальність

Запитання «Чи існують “правильні” рішення в складних професійних ситуаціях?»

Результат Учні усвідомлюють, що етика — ключова складова професійної діяльності.

10

«ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГЕРОЯ»

Тема Вчинок і його наслідки.

Мета Показати зв'язок між рішенням персонажа та його впливом на інших.

Компетентності Системне мислення, відповідальність, прогнозування.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають вчинок героя, який змінив хід подій.
2. Визначають:
  - короткострокові наслідки;
  - довгострокові наслідки;
  - кого це торкнулося.
3. Завдання: порівняти з відповідальністю в реальних професіях.

Приклади

- Помилка лікаря → здоров'я пацієнта
- Неправдивий матеріал журналіста → довіра суспільства
- Рішення керівника → доля команди

Професії Лікар, журналіст, суддя, керівник, інженер.

Навички, які розвиває вправа прогнозування, оцінка впливу, відповідальність за рішення, ✓ стратегічне мислення

Запитання «Чи має право професіонал на помилку?»

Результат Учні розуміють вагу професійної відповідальності.

«ЦІННОСТІ ГЕРОЯ ЯК ОСНОВА КАР'ЄРНОГО ВИБОРУ»

Тема Життєві пріоритети персонажа.

Мета Показати, що цінності впливають на вибір професійного шляху.

Компетентності Саморефлексія, ціннісне мислення.

Хід (5–10 хв)

1. Учні визначають головну цінність героя (свобода, справедливість, любов, влада тощо).
2. Обговорюють:
  - як ця цінність впливає на його рішення;
  - чи узгоджуються дії героя з його переконаннями.
3. Завдання: у якій професії такі цінності будуть реалізовані найкраще?

Приклади

- Справедливість → юрист, правозахисник
- Допомога людям → лікар, соціальний працівник
- Свобода творчості → дизайнер, режисер

Професії Правозахисник, лікар, вчитель, дизайнер, громадський активіст.

Навички, які розвиває вправа самопізнання, узгодження цінностей і дій, кар'єрна рефлексія, аналіз мотивації

Запитання «Чи можна бути успішним у професії, яка суперечить твоїм цінностям?»

Результат Учні починають співвідносити власні цінності з майбутнім професійним шляхом.

«МАНІПУЛЯЦІЯ В ТЕКСТІ ТА В РЕАЛЬНОМУ ЖИТТІ»

Тема Маніпулятивні стратегії персонажів.

Мета Навчити розпізнавати маніпуляції в комунікації.

Компетентності Медіаграмотність, критичне мислення, аналіз мови.

Хід (5–10 хв)

1. Учні аналізують висловлювання персонажа.
2. Визначають:
  - чи є маніпуляція;
  - які прийоми використовуються (страх, лестощі, тиск, викривлення фактів).
3. Завдання: знайти приклади подібних стратегій у сучасному інформаційному просторі.

Приклади

- «Усі так роблять» → тиск більшості
- «Якщо ти мене поважаєш...» → емоційний шантаж
- Викривлення фактів → маніпуляція інформацією

Професії Журналіст, медіааналітик, політичний консультант, PR-фахівець, психолог.

Навички, які розвиває вправа розпізнавання маніпуляцій, аналіз аргументів, інформаційна безпека, критичне сприйняття

Запитання «Чому вміння розпізнавати маніпуляції — це професійна навичка?»

Результат Учні розуміють, що література допомагає формувати медіаграмотність і професійну стійкість.

«ТВОРЧИСТЬ ГЕРОЯ ЯК МОДЕЛЬ ІННОВАЦІЙНОСТІ»

Тема Творчий підхід персонажа до вирішення проблем.

Мета Показати, що креативність у літературі — це модель інноваційного мислення в професіях.

Компетентності Креативність, нестандартне мислення, гнучкість.

Хід (5–10 хв)

1. Учні згадують героя, який нестандартно вирішував проблему.
2. Визначають:
  - у чому полягала проблема;
  - яке рішення запропонував герой;
  - чому воно було нестандартним.
3. Завдання: знайти сучасну професію, де така креативність є критично важливою.

Приклади

- Хитрість героя → стратег, переговорник
- Неочікуване рішення → стартапер
- Новий погляд на проблему → дизайнер, інноватор

Професії Підприємець, дизайнер, інноватор, стратег, креативний директор.

Навички, які розвиває вправа генерація ідей, пошук альтернатив, гнучкість мислення, адаптивність

Запитання «Чи можна навчитися креативності, чи це вроджена риса?»

Результат Учні бачать, що література розвиває інноваційне мислення.

14

«РЕДАКТОР І ТЕКСТ: ХТО ВІДПОВІДАЄ ЗА ЯКІСТЬ СЛОВА?»

Тема Редагування, структура, логіка викладу.

Мета Показати важливість редагування як професійної діяльності.

Компетентності Уважність, структурне мислення, робота з текстом.

Хід (5–10 хв)

1. Учні аналізують фрагмент тексту (будь-якого твору).

2. Визначають:

- чи є повтори;
- чи логічно вибудований текст;
- чи можна щось скоротити або уточнити.

3. Завдання: уявити себе редактором і запропонувати покращення.

Приклади

- Надмірні описи → потребують скорочення
- Нечіткий мотив героя → уточнення
- Порушена логіка → зміна структури

Професії Редактор, журналіст, копірайтер, контент-менеджер, технічний письменник.

Навички, які розвиває вправа критичне читання, уважність до деталей, структуризація, відповідальність за якість

Запитання «Чому хороші тексти рідко є результатом лише одного автора?»

Результат Учні розуміють цінність професії редактора та важливість якості інформації.

«ПЕРЕКЛАД ЯК МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ»

Тема Мова, культурний контекст, інтерпретація.

Мета Показати роль перекладу у глобальному світі.

Компетентності Міжкультурна комунікація, гнучкість мислення.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають короткий вислів або ідіому з твору.
2. Пробують пояснити його значення іншими словами.
3. Обговорюють, чи можна перекласти цей вислів буквально.
4. Завдання: визначити, які труднощі виникають під час перекладу.

Приклади

- Ідіоми, які не мають прямого відповідника
- Культурні реалії, незрозумілі іншій аудиторії

Професії Перекладач, локалізатор, міжнародний менеджер, дипломат, культурний посередник.

Навички, які розвиває вправа адаптація змісту, міжкультурне розуміння, точність формулювання, гнучкість

Запитання «Чому переклад — це не лише знання мови, а й розуміння культури?»

Результат Учні усвідомлюють роль перекладача як професії глобального світу.

«АУДИТОРІЯ ТВОРУ: ХТО І ДЛЯ КОГО ГОВОРИТЬ?»

Тема Цільова аудиторія, стиль і зміст.

Мета Показати, що будь-який текст створюється з урахуванням аудиторії.

Компетентності Аналітичне мислення, комунікація, стратегія.

Хід (5–10 хв)

1. Учні визначають:

- для кого створено твір (вік, соціальна група);
- які теми можуть бути найбільш значущими для цієї аудиторії.

2. Завдання: адаптувати фрагмент твору для іншої аудиторії (наприклад, сучасних підлітків).

Приклади

- Класична мораль → сучасна інтерпретація
- Складна мова → спрощена форма

Професії Маркетолог, комунікаційник, журналіст, SMM-менеджер, освітній дизайнер.

Навички, які розвиває вправа аналіз аудиторії, адаптація повідомлення, стратегічне мислення, креативність

Запитання «Чому навіть геніальна ідея не працює без розуміння аудиторії?»

Результат Учні розуміють, що комунікація - це завжди взаємодія з конкретною людиною

Тема Розповідь, історія, переконливість.

Мета Показати, що історія (storytelling) — потужний інструмент впливу в професійному середовищі.

Компетентності Комунікація, стратегічне мислення, переконування.

Хід (5–10 хв)

1. Учні обирають промову або монолог героя.
2. Визначають:
  - яку ідею він просуває;
  - яку емоцію викликає;
  - яку мету переслідує.
3. Завдання: уявити, що це виступ керівника компанії або громадського лідера.

Приклади

- Заклик до боротьби → лідер громадського руху
- Натхненна промова → керівник стартапу
- Особиста історія → мотиваційний спікер

Професії CEO, політик, HR-директор, спікер, комунікаційний менеджер.

Навички, які розвиває вправа сторітелінг, вплив через історію, емоційна аргументація, публічне мовлення

Запитання «Чому сухі факти рідко надихають без історії?»

Результат Учні розуміють роль наративу у професійному лідерстві.

«СЦЕНАРИСТ: ЯК СТВОРЮЄТЬСЯ ДРАМАТУРГІЯ РІШЕНЬ»

Тема Композиція, напруга, розвиток подій.

Мета Показати, що драматургічне мислення важливе в управлінні процесами.

Компетентності Структурне мислення, прогнозування, креативність.

Хід (5–10 хв)

1. Учні визначають кульмінаційний момент твору.

2. Аналізують:

- що призвело до цього моменту;
- які альтернативи могли бути.

3. Завдання: змоделювати інший сценарій розвитку подій.

Приклади

- Інше рішення героя → інший фінал
- Вчасна комунікація → уникнення конфлікту

Професії Сценарист, продюсер, стратег, менеджер змін, кризовий менеджер.

Навички, які розвиває вправа прогнозування, аналіз альтернатив, стратегічне мислення, моделювання сценаріїв

Запитання «Чому в управлінні важливо передбачати кілька сценаріїв?»

Результат Учні бачать, що літературна драматургія — це модель управління складними процесами.

19

«ЛІТЕРАТУРА І ПСИХОЛОГІЯ: ЯК ПРАЦЮЄ ГЛИБИНА ПЕРСОНАЖА»

Тема Психологічний портрет героя.

Мета Показати, що аналіз персонажів розвиває розуміння людської поведінки.

Компетентності Емпатія, спостережливість, соціальний інтелект.

Хід (5–10 хв)

1. Учні аналізують:

- що герой говорить;
- що він робить;
- чи співпадають слова і дії.

2. Визначають можливі внутрішні мотиви.

3. Порівнюють з реальними професійними ситуаціями.

Приклади

- Прихований страх → рішення під тиском
- Прагнення визнання → амбіційні дії

Професії Психолог, HR-фахівець, коуч, переговорник, керівник команди.

Навички, які розвиває вправа аналіз поведінки, розуміння мотивації, емпатія, читання невербальних сигналів

Запитання «Чому вміння розуміти людей важливіше за технічні навички?»

Результат Учні усвідомлюють, що література формує психологічну компетентність.

20

«ЛІТЕРАТУРА ЯК ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬСТВА»

Тема Соціальний контекст твору.

Мета Показати, що література — це спосіб аналізу суспільних процесів.

Компетентності Соціальний аналіз, критичне мислення, системне бачення.

Хід (5–10 хв)

1. Учні визначають:

- яку проблему суспільства порушує твір;
- які групи людей у ньому представлені;
- яку позицію займає автор.

2. Завдання: знайти сучасний аналог цієї проблеми.

Приклади

- Соціальна нерівність → економічна політика
- Конфлікт поколінь → сучасна освіта
- Права людини → міжнародне право

Професії Соціолог, журналіст, аналітик, політолог, державний службовець.

Навички, які розвиває вправа системне бачення, аналіз суспільних процесів, аргументація, критичне мислення

Запитання «Чому література часто випереджає суспільні зміни?»

Результат Учні розуміють, що література — це інструмент аналізу реальності й професійного мислення.